

RIKSDAGENS SVAR 23/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om godkännande av det andra tilläggsprotokollet till den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål samt till lag om ändring av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden och vissa andra lagar

Ärende

Regeringen har till 2013 års riksmöte överlämnat sin proposition med förslag till lag om godkännande av det andra tilläggsprotokollet till den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål samt till lag om ändring av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden och vissa andra lagar (RP 213/2013 rd).

Beredning i utskott

Lagutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (LaUB 2/2014 rd).

Beslut

Nu församlade riksmöte har

godkänt andra tilläggsprotokollet till konventionen i propositionen,

godkänt att Finland ger en förklaring enligt artikel 13.7 i tilläggsprotokollet,

godkänt att Finland gör förbehåll enligt artiklarna 16—19 i tilläggsprotokollet,

godkänt att Finland ändrar sin förklaring enligt artikel 9.6 i den i Bryssel år 2000 ingångna konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater (FördrS 88/2005), och

godkänt att Finland ändrar sin förklaring till artikel 16 stycke 1 i den i Strasbourg år 1959 ingångna konventionen (FördrS 30/1981).

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det andra tilläggsprotokollet till den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål och om tillämpning av tilläggsprotokollet

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Ikraftsättande av det andra tilläggsprotokollet

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det i Strasbourg den 8 november 2001 upprättade andra tilläggsprotokollet till den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål gäller som lag sådana Finland har förbundit sig till dem.

2 §

Tillfälligt överförande av överförda dömda personer

Lagen om tillfälligt överförande av frihetsberövade personer i bevissyfte i brottmål (150/2004) kan tillämpas på ett förfarande enligt artikel 14 i det andra tilläggsprotokollet.

3 §

Översändande av handlingar per post

Den behöriga myndigheten i Finland kan på det sätt som bestäms i artikel 16 i det andra tilläggsprotokollet skicka rättegångshandlingar och domstolsbeslut per post till personer som

vistas på en sådan parts territorium som har godkänt den artikeln, med iakttagande av bestämmelserna om delgivning och översändande av handlingar i rättegångsbalken och lagen om rättegång i brottmål (689/1997).

På ett förfarande enligt artikel 16 i det andra tilläggsprotokollet tillämpas 17 kap. 26 a och 51 § i rättegångsbalken, 15 § 4 mom. och 28 § i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden (4/1994) samt lagen om immunitet i vissa fall för personer som deltar i rättegång och förundersökning (11/1994).

Om de handlingar som gäller stämning av en åtalad som befinner sig på finskt territorium har sänts till den åtalade mindre än 60 dagar före den dag då han eller hon ska infinna sig i domstolen, har delgivning inte skett enligt artikel 16 i det andra tilläggsprotokollet.

4 §

Ikraftträdande

Om sättande i kraft av de övriga bestämmelserna i det andra tilläggsprotokollet och om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av statsrådet.

Lag

om ändring av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden (4/1994) 5 § 1 mom., 8 § 1 och 2 mom., 23 § 1 mom., 24 § 1 mom. samt 25 och 25 b §,
av dem 23 § 1 mom. sådant det lyder i lag 823/2011, 24 § 1 mom. sådant det lyder i lag 217/2012 och 25 b § sådan den lyder i lag 149/2004, samt
fogas till lagen nya 11 a—11 c och en ny 23 a § som följer:

5 §

Framställande av begäran om rättshjälp till en utländsk myndighet

Till en främmande stat kan begäran om rättshjälp framställas av justitieministeriet, domstolarna, åklagarmyndigheterna och förundersökningsmyndigheterna. Om den begärda åtgärden under motsvarande omständigheter i Finland förutsätter ett beslut av någon annan än den myndighet som framställt begäran, ska man i Finland ansöka om ett sådant beslut som grund för begäran.

8 §

Språk och översättningar

Begäran om rättshjälp ska avfattas på finska, svenska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk. De handlingar som ansluter sig till begäran ska likaså vara avfattade på finska, svenska eller engelska eller åtföljas av översättningar till något av dessa språk.

Den behöriga myndigheten kan uppfylla en begäran om rättshjälp trots att begäran och de handlingar som ansluter sig till den är avfattade på något annat språk än finska, svenska eller engelska, om myndigheten godkänner att det främmande språket i fråga används och det inte annars finns hinder för att uppfylla begäran. Bestämmelser om justitieministeriets uppgift att sörja för översättning från främmande språk till finska och svenska utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 a §

Förhör genom videokonferens

Om en främmande stats myndighets begäran om rättshjälp gäller förhör med ett vittne, en sakkunnig eller en målsägande med anlitande av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk metod för dataöverföring där de som deltar i förhöret har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra, är ett villkor för att bifalla begäran

att bifallandet inte kan anses strida mot de grundläggande rättsprinciperna i Finland.

Förhöret kan hållas direkt av eller under överinseende av den behöriga myndigheten i den stat som framställt begäran.

Tingsrättens ordförande eller förundersökningsmyndigheten är ansvarig för kontrollen av identiteten hos den person som ska höras och övervakar att de grundläggande rättsprinciperna i Finland iakttas vid förhöret. Om den behöriga myndigheten anser att dessa principer åsidosätts under förhöret, ska den omedelbart se till att förhöret antingen fortsätter i enlighet med dessa principer eller avbryts.

Över förhöret ska det upprättas ett protokoll med uppgifter om datum och plats för förhöret, den hörda personens identitet, identiteten hos samtliga övriga personer som har deltagit i förhöret i Finland och i vilken egenskap de har deltagit, alla eventuella avläggelser av ed eller försäkran samt under vilka tekniska omständigheter förhöret har ägt rum. Protokollet ska översändas till den behöriga myndigheten i den stat som framställt begäran.

I fråga om förhöret iakttas förutom 1—4 mom. även 20—22 §.

11 b §

Förhör med en svarande eller misstänkt genom videokonferens

Svaranden i ett brottmål eller den som är misstänkt för brott kan höras genom att iakttas ett förfarande enligt 11 a §, om ett förhör skulle vara möjligt i en motsvarande situation enligt finsk lag. Det förutsätts dessutom att svaranden eller den misstänkte har gett sitt samtycke till förfarandet. En bandupptagning ska göras av samtycket.

En svarande eller misstänkt som ska höras enligt denna paragraf har rätt till biträde, och en försvarare ska på begäran förordnas för honom eller henne för ett förhör enligt denna paragraf och för att ge det samtycke som behövs för förhöret. Till försvararen ska betalas en skälig ersättning som fastställs av domstolen och som staten ska svara för. I fråga om förordnandet av

en försvarare gäller i övrigt 2 kap. i lagen om rättegång i brottmål (689/1997).

Innan samtycke till förhör genom videokonferens begärs, ska svaranden eller den misstänkte informeras om rätten att anlita ett biträde och om att en försvarare kan förordnas för honom eller henne.

11 c §

Förhör per telefon

Förhör enligt 11 a och 11 b § kan även hållas per telefon. Det förutsätts dock att den som ska höras har gett sitt samtycke till förfarandet. En bandupptagning ska göras av samtycket.

23 §

Användning av tvångsmedel för inhämtande av bevis och för säkerställande av verkställigheten av en förverkandepåföljd

På grundval av en begäran om rättshjälp som har framställts av en myndighet i en främmande stat kan det för inhämtande av bevis verkställas genomsökning, beslag och förelägganden att säkra data, utföras teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, inhämtande av lägesuppgifter för att nå misstänkta och dömda, inhämtande av basstationsuppgifter, systematisk observation, för täckt inhämtande av information och teknisk observation samt genomföras täckoperationer, bevisprovokationer genom köp och kontrollerade leveranser och upptas signalement, om detta ingår i begäran om rättshjälp eller är nödvändigt för att verkställa begäran.

23 a §

Rätt för en utländsk tjänsteman att genomföra täckoperationer och bevisprovokationer genom köp

På grundval av en begäran om rättshjälp som en behörig myndighet i Finland har framställt hos en främmande stat kan en behörig tjänste-

man i den staten, i enlighet med de förutsättningar och förfaranden som föreskrivs i 10 kap. i tvångsmedelslagen, ges rätt att under omedelbar tillsyn av den polisman som ansvarar för genomförandet av täckoperationen eller bevisprovokationen genom köp vidta sådana enstaka åtgärder enligt 10 kap. i tvångsmedelslagen som gäller täckoperationer eller bevisprovokationer genom köp, och som har preciserats i en skriftlig plan för genomförandet av täckoperationen eller bevisprovokationen genom köp.

24 §

Utlämnande av straffregisteruppgifter

På begäran av en myndighet i en främmande stat får, under samma förutsättningar som gäller för utlämnande till finska myndigheter, straffregisteruppgifter lämnas ut enligt denna lag för behandlingen av ett straffrättsligt ärende. Beslut om utlämnande av straffregisteruppgifter fattas av Rättsregistercentralen. Om inte något annat föreskrivs separat eller följer av internationella förpliktelser som är bindande för Finland, ska Rättsregistercentralen, när uppgifter som fått från en annan medlemsstat i Europeiska unionen lämnas ut, ställa som villkor att uppgifterna endast får användas för behandlingen av det straffrättsliga ärende för vilket de har begärts.

25 §

Kostnaderna för lämnande av rättshjälp

För kostnaderna för rättshjälp som lämnats på begäran av en främmande stats myndighet tas inte ut ersättning hos den främmande staten.

För de kostnader som avses i 1 mom. kan en ersättning dock tas ut, om kostnaderna är betydande eller exceptionella eller om det föreskrivs särskilt om det i lag eller i internationella förpliktelser som är bindande för Finland.

25 b §

Ansvar för skador som orsakas av en främmande stats tjänsteman

Om en främmande stats tjänsteman som utför övervakning, förföljande eller förundersökning med stöd av en internationell överenskommelse eller någon annan internationell förpliktelse eller som utför nämnda eller andra uppgifter med

stöd av en begäran om rättshjälp som en finsk myndighet har framställt eller godkänt orsakar skada inom finskt territorium i sitt tjänsteuppdrag, jämställs tjänstemannen med en finsk tjänsteman när ersättningsskyldigheten fastställs.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i strafflagen (39/1889) 16 kap. 20 § 1 och 2 mom., 21 kap. 18 § och 40 kap. 12 § 3 mom., sådana de lyder, 16 kap. 20 § 1 och 2 mom. samt 40 kap. 12 § 3 mom. i lag 282/2007 och 21 kap. 18 § i lag 604/2002, som följer:

16 kap.

Om brott mot myndigheter

20 §

Bestämmelser om tillämpningsområdet

Vid tillämpningen av 1—3 § i detta kapitel jämställs med en tjänsteman mot vilken gärningen är riktad de personer som avses i 40 kap. 11 § och som sköter offentliga förtroendeuppdrag, sådana utländska tjänstemän som är anställda hos Internationella brottmålsdomstolen eller som på finskt territorium med stöd av ett internationellt avtal eller någon annan internationell förpliktelse utför kontroll, övervakning, förföljande, upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller förebyggande av brott och förundersökning, eller som på finskt territorium med stöd av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden (4/1994) utför förundersökning eller andra tjänsteuppdrag på basis av en begäran om rätts-

hjälp som har framställts eller godkänts av en finsk myndighet, och personer som utövar offentlig makt samt tjänstgörande krigsmän.

Vid tillämpningen av 9 § i detta kapitel jämställs med tjänstemän personer som avses i 40 kap. 11 § och som sköter offentliga förtroendeuppdrag, sådana utländska tjänstemän som är anställda hos Internationella brottmålsdomstolen eller som på finskt territorium med stöd av ett internationellt avtal eller någon annan internationell förpliktelse utför kontroll, övervakning, förföljande, upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller förebyggande av brott och förundersökning, eller som på finskt territorium med stöd av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden utför förundersökning eller andra tjänsteuppdrag på basis av en begäran om rättshjälp som har framställts eller godkänts av en finsk myndighet, och personer som utövar offentlig makt.

21 kap.

Om brott mot liv och hälsa

18 §

Bestämmelser om tillämpningsområdet

Vid tillämpningen av 2 § 4 punkten i detta kapitel jämställs med en tjänsteman mot vilken gärningen är riktad de personer som avses i 40 kap. 11 § och som sköter offentliga förtroendeuppdrag, sådana utländska tjänstemän som är anställda hos Internationella brottmålsdomstolen eller som på finskt territorium med stöd av ett internationellt avtal eller någon annan internationell förpliktelse utför kontroll, övervakning, förföljande eller förundersökning, eller som på finskt territorium med stöd av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden utför förundersökning eller andra tjänsteuppdrag på basis av en begäran om rättshjälp som har framställts eller godkänts av en finsk myndighet, personer som utövar offentlig makt och personer som avses i 16 kap. 20 § 5 mom.

40 kap.

Om tjänstebrott

12 §

Bestämmelser om tillämpningsområdet

Bestämmelserna i 1—3 och 14 § i detta kapitel tillämpas, med undantag för avsättningspåföljden, även på utländska tjänstemän. På utländska tjänstemän som med stöd av ett internationellt avtal eller någon annan internationell förpliktelse på finskt territorium utför kontroll, övervakning, förföljande, upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller förebyggande av brott och förundersökning, eller som på finskt territorium med stöd av lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden utför förundersökning eller andra tjänsteuppdrag på basis av en begäran om rättshjälp som har framställts eller godkänts av en finsk myndighet tillämpas även, med undantag för avsättningspåföljden, 5 och 7—10 § i detta kapitel.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater och tillämpning av konventionen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i konventionen om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater och tillämpning av konventionen (148/2004) 2 §, 3 § 1 mom., 4 § 3 mom. och 5 §, av dem 3 § 1 mom. sådant det lyder i lag 530/2005, samt

fogas till lagen en ny 2 a § som följer:

2 §

Översändande av handlingar per post

Den behöriga myndigheten i Finland ska på det sätt som bestäms i artikel 5 i konventionen skicka rättegångshandlingarna per post till personer som vistas på en annan av Europeiska unionens medlemsstaters territorium eller på isländskt eller norskt territorium, med iakttagande av bestämmelserna om delgivning och översändande av handlingar i rättegångsbalken och lagen om rättegång i brottmål (689/1997).

På ett förfarande enligt artikel 5 i konventionen tillämpas 17 kap. 26 a och 51 § i rättegångsbalken, 15 § 4 mom. och 28 § i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden (4/1994) samt lagen om immunitet i vissa fall för personer som deltar i rättegång och förundersökning (11/1994).

2 a §

Kontrollerad leverans

Trots det som i 10 kap. 41 § 2 mom. i tvångsmedelslagen (806/2011) bestäms om det strängaste straff som är en förutsättning för att använda kontrollerad leverans, får den behöriga myndigheten i Finland lämna rättslig hjälp enligt artikel 12 i konventionen vid kontrollerade leveranser på det sätt som föreskrivs om detta i lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden. En förutsättning för att använda kontrollerad leverans är dock att de villkor som anges i 2 § 1 mom. eller 3 § i lagen om utlämning för brott mellan Finland och de övriga medlemsstaterna i Europeiska unionen (1286/2003) och som gäller den gärning som ligger till grund för framställningen är uppfyllda.

3 §

Rätt för en tjänsteman i en annan medlemsstat att genomföra täckoperationer och bevisprovokationer genom köp i Finland

Med stöd av en begäran om rättshjälp som en behörig myndighet i Finland har godkänt enligt

lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden kan en behörig tjänsteman i en annan av Europeiska unionens medlemsstater för utredning av brott ges rätt att genomföra täckoperationer och bevisprovokationer genom köp på finskt territorium i enlighet med 10 kap. i tvångsmedelslagen. En tjänsteman i en annan av Europeiska unionens medlemsstater kan ges motsvarande rätt också på grundval av en begäran om rättshjälp som en behörig myndighet i Finland har gjort hos medlemsstaten i fråga.

4 §

Verkställande av framställningar om tekniskt genomförande av teleavlyssning eller teleövervakning när den som skall avlyssnas inte är i Finland

Vid förfarandet iakttas 10 kap. 2 § 3 mom. samt 61 och 63—65 § i tvångsmedelslagen.

5 §

I beslut om teleavlyssning ingående villkor

När en domstol i enlighet med 10 kap. 5 § i tvångsmedelslagen fattar beslut om att bevilja tillstånd till teleavlyssning med anledning av en sådan framställning som avses i artikel 18.2 b eller artikel 20 i konventionen, ska domstolen ställa som villkor att den ansökande medlemsstatens myndighet iakttar bestämmelserna i 10 kap. 52 och 55 § i tvångsmedelslagen samt bestämmelserna i 10 kap. 56 § i den lagen om i vilka fall överskottsinformation får användas. Dessutom ska domstolen ställa de villkor som föranleds av rättssäkerheten för den person som är föremål för teleavlyssning.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av 1 och 2 § i lagen om gemensamma utredningsgrupper

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om gemensamma utredningsgrupper (1313/2002) 1 och 2 §, av dem 2 § sådan den lyder i lag 743/2010, som följer:

1 §

Inrättande av en gemensam utredningsgrupp

En behörig förundersökningsmyndighet kan tillsammans med en behörig myndighet i en främmande stat ingå en överenskommelse om att inrätta en gemensam utredningsgrupp (*utredningsgrupp*) för förundersökning av brott.

Innan en överenskommelse enligt 1 mom. ingås ska den behöriga förundersökningsmyndigheten underrätta den behöriga åklagaren om att avsikten är att inrätta en utredningsgrupp. Även Finlands nationella medlem i Eurojust ska underrättas, om utredningsgruppens verksamhet hänför sig till Eurojusts befogenheter eller uppgifter. Den behöriga åklagaren kan anmäla sig som medlem i utredningsgruppen.

Begäran om att inrätta en utredningsgrupp ska behandlas som en begäran om rättshjälp.

2 §

Utredningsgruppens sammansättning

En utredningsgrupp består av de behöriga myndigheterna i de stater som inrättat gruppen. Om den behöriga åklagaren i Finland har anmält sig som medlem i utredningsgruppen, hör även han eller hon till utredningsgruppen. Även andra personer kan höra till utredningsgruppen, i enlighet med vad som bestäms särskilt i överenskommelsen. Utredningsgruppens sammansättning ska anges i överenskommelsen om att inrätta utredningsgruppen.

Om en utredningsgrupp gäller Finland och får finansiering från Europeiska unionen, ska Finlands nationella medlem i Eurojust kallas till utredningsgruppen. När den nationella medlemmen deltar i utredningsgruppen verkar han eller hon som Finlands nationella åklagarmyndighet och har den behörighet som avses i 7 § i lagen om åklagarväsendet (439/2011).

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av 7 § i lagen om tillfälligt överförande av frihetsberövade personer i bevissyfte i brottmål

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om tillfälligt överförande av frihetsberövade personer i bevissyfte i brottmål (150/2004) 7 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1051/2007, som följer:

7 §

Samtycke

En finsk medborgare eller den som är stadigvarande bosatt i Finland får inte överföras enligt 4 eller 5 § utan att han eller hon har gett sitt samtycke till förfarandet med tillfälligt överförande.

Också för överföring av någon annan än en finsk medborgare eller en person som är stadigvarande bosatt i Finland till en annan stat än en medlemsstat i Europeiska unionen, Island eller

Norge i sådana fall som avses i 4 § 1 mom. och 5 § 2 mom. krävs det samtycke av den berörda personen.

En finsk medborgare får inte transporteras via Finland enligt 6 § utan att han eller hon har gett sitt samtycke till transporten.

Samtycke enligt denna paragraf ska ges skriftligen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av 4 kap. 2 § i lagen om rättegång i brottmål

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om rättegång i brottmål (689/1997) 4 kap. 2 § som följer:

4 kap.

Om laga domstol

2 §

Om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag, prövas åtal för ett brott som har be-

gåtts utanför Finland av domstolen på den ort där den som ska åtalas bor, vistas eller påträffas eller av domstolen på den ort där målsäganden har sitt hemvist.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av 11 kap. 8 § i rättegångsbalken

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i rättegångsbalken 11 kap. 8 §, sådan den lyder i lag 1056/1991, som följer:

11 kap.

Om delgivning i rättegång

8 §

Om den som ska ta emot en delgivning vistas utomlands och hans eller hennes adress är känd, ska domstolen, om inte delgivningen enligt 2 § har anförtratts en part, se till att de handlingar

som ska delges sänds på det sätt som föreskrivs särskilt eller som har avtalats med staten i fråga. Domstolen ska meddela vilken dag delgivningen senast ska ske eller delgivningskvittot senast ska återsändas till domstolen.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Helsingfors den 1 april 2014